	KOD PRACY									
			-			**-**				
	Dzień			**Miesiąc**			**Rok**			
pieczątka *Wojewódzkiej Komisji Konkursowej*	**DATA URODZENIA UCZNIA**									

KONKURS Z GEOGRAFII
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

ETAP REJONOWY

Drogi Uczniu,

witaj na II etapie konkursu z geografii. Gratulujemy sukcesu i zakwalifikowania się do etapu rejonowego. Przeczytaj uważnie instrukcję i postaraj się prawidłowo odpowiedzieć na wszystkie pytania.

- Arkusz liczy 15 stron i zawiera 20 zadań.
- Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy Twój arkusz jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś je Komisji Konkursowej.
- Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.
- Odpowiedzi wpisuj czarnym lub niebieskim długopisem bądź piórem.
- Dbaj o czytelność pisma i precyzję odpowiedzi.
- Oceniane będą tylko te odpowiedzi, które umieścisz w miejscu do tego przeznaczonym.
- Obok każdego numeru zadania podaną masz maksymalną liczbę punktów możliwą do uzyskania za jego rozwiązanie.
- Pracuj samodzielnie. Postaraj się prawidłowo odpowiedzieć na wszystkie pytania.
- Nie używaj korektora, długopisu zmazywalnego. Jeśli się pomylisz, przekreśl błędną odpowiedź i wpisz poprawną.
- W przypadku testu wyboru prawidłową odpowiedź zaznacz stawiając znak X na literze poprzedzającej treść wybranej odpowiedzi. Jeżeli pomylisz się, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz znakiem X inną odpowiedź.

Powodzenia!

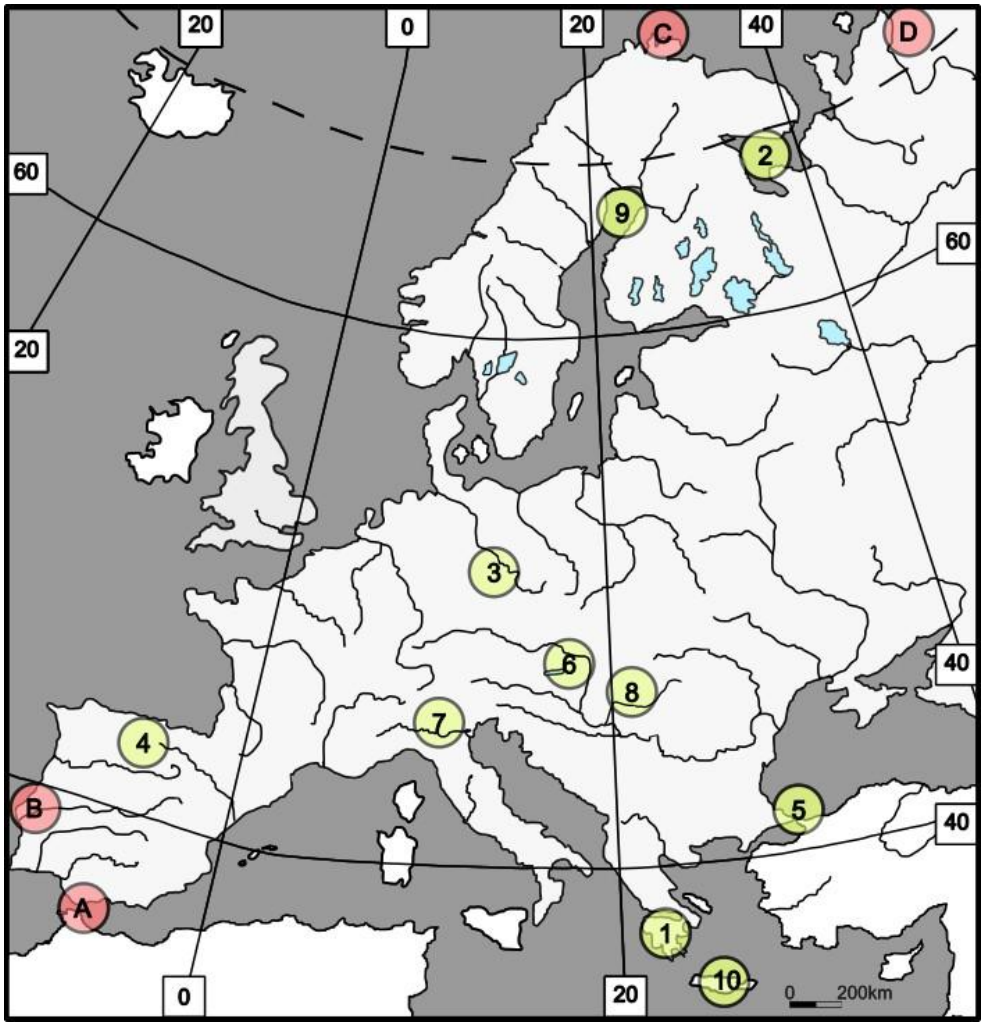
Czas pracy:

90 minut

Liczba punktów możliwych do uzyskania:

100

Zadanie 1 oraz 2 wykonaj na podstawie poniższej mapy Europy.

Zad. 1 (0 - 5 p.)

Poniżej podano współrzędne geograficzne skrajnych punktów Europy (na lądzie). W oparciu o załączone dane oraz na podstawie własnej wiedzy wykonaj poniższe polecenia.
Uwaga: obliczenia są obowiązkowe.

Przyl. Nordkyn - 71°08′N, 27°40′E

Przyl. Marooqui - 35°58′N, 5°37′W

Przyl. Roca - 38°46′N, 9°30′W

Ujście Bajdaraty - 68°41′N, 68°14′E

a) Dopasuj oznaczenie literowe na mapie do skrajnego punktu Europy (wpisz obok nazwy <u>właściwą literę).</u>
Przyl. Nordkyn - ....., przyl. Marooqui - ....., przyl. Roca - ....., ujście Bajdaraty - .....

b) Oblicz rozciągłość równoleżnikową kontynentu.

Miejsce na obliczenia:

.....

.....

Odp.: Rozciągłość równoleżnikowa Europy wynosi .....

c) Oblicz wysokość Słońca nad horyzontem w momencie górowania na przyl. Roca w dniu przesilenia letniego.

Miejsce na obliczenia:

.....

.....

.....

Odp.: Wysokość Słońca w momencie górowania wynosi .....

Zad. 2 (0 - 10 p.)

Nazwij obiekty geograficzne zaznaczone cyframi (1 – 10) na mapie Europy.

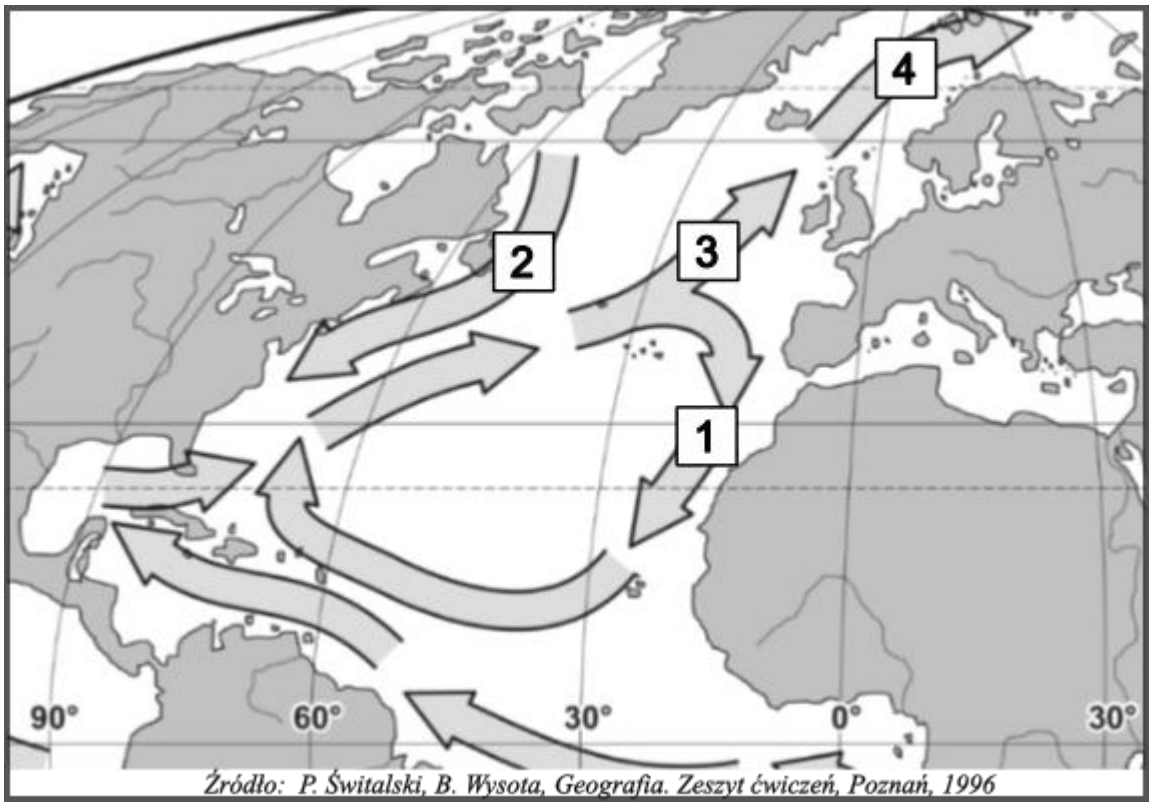
Nr	Nazwa obiektu	Nr	Nazwa obiektu
1.	Półwysep	6.	Jezioro .....
2.	Morze	7.	Nizina .....
3.	Rzeka	8.	Wyżyna .....
4.	Góry	9.	Zatoka .....
5.	Cieśnina	10.	Wyspa .....

Zad. 3 (0 - 3 p.)

Wybierz 3 cechy charakteryzujące klimat podzwrotnikowy w Europie. Zaznacz właściwą odpowiedź znakiem X.

a) niska temperatura przez większą część roku
b) małe roczne amplitudy temperatury (poniżej 10ºC)
c) wysokie temperatury latem
d) niskie opady w lecie
e) wysokie opady zimą
f) niskie opady zimą
g) wysokie opady w lecie

Zad. 4 (0 - 4 p.)

Źródło: P. Świtalski, B. Wysota, Geografia. Zeszyt ćwiczeń, Poznań, 1996

Mapa przedstawia prądy morskie na części Oceanu Atlantyckiego. Rozpoznaj zaznaczone prądy. Dopisz nazwę prądu do jego oznaczenia (1-4) oraz określ jego temperaturę (ciepły C lub zimny Z).

Oznaczenie prądu morskiego	**Nazwa prądu morskiego**	**Rodzaj prądu** (wpisz C lub Z)
1.		
2.		
3.		
4.		

Zad. 5 (0 - 4 p.)

Poniżej zestawiono obiekty związane z państwami z Europy. Każde zestawienie dotyczy jednego kraju – rozpoznaj ten kraj i wpisz jego nazwę (w wykropkowane miejsca).

a) Kłajpeda, Mierzeja Kurońska, Zamek w Trokach - ……

b) Złota Uliczka, Wełtawa, skalne miasto - ……

c) czarnoziemy, Balaton, papryka - ……..…….

d) Grenlandia, Zelandia, Skagerrak - ……..

Zad. 6 (0 - 5 p.)

Wskaż 5 <u>nieprawidłowych</u> stwierdzeń spośród podanych poniżej. Zaznacz właściwą odpowiedź znakiem X.

a) Dunaj przepływa przez Słowenię.

b) Alpy leżą m.in. w Niemczech.

c) Vatnajökull to największy lodowiec w Norwegii.

d) Izohipsa to linia na mapie łącząca punkty o jednakowej wysokości względnej.

e) Landmannalaugar, zw. tęczowymi górami, znajduje się w Islandii.

f) Jednym z najbardziej znanych czynnych gejzerów w Islandii jest Strokkur.

g) Wezuwiusz, Hekla, Eyjafjallajökull to wulkany w Europie.

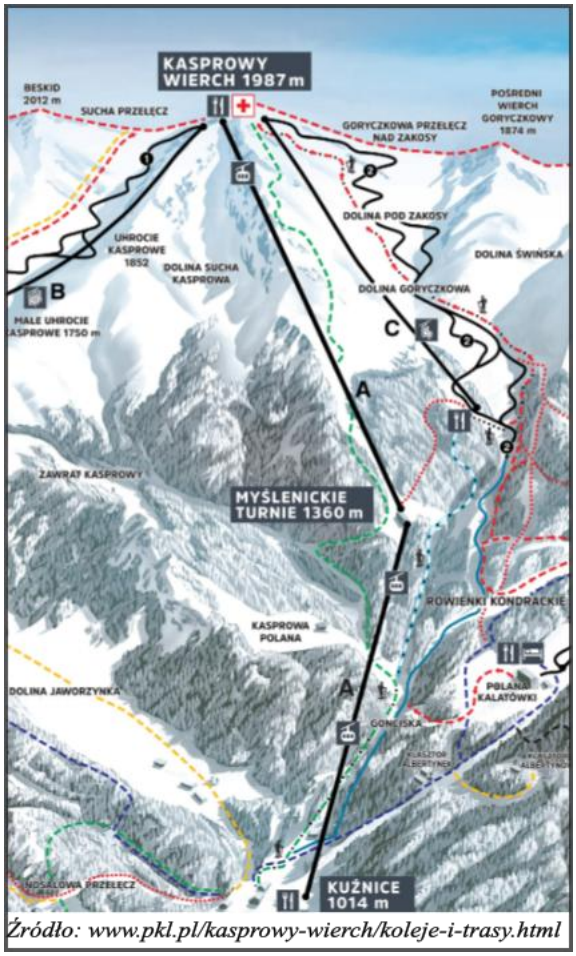
h) Ojczyzną kloców LEGO jest Szwecja.

i) Do walorów kulturowych zaliczyć można zabytki, muzea, klify oraz festiwale.

j) W 2012 r. Unia Europejska otrzymała Pokojową Nagrodę Nobla.

Zad. 7 (0 - 6 p.)

Rycina przedstawia plan kolejki linowej na Kasprowy Wierch (1987 m n.p.m.) z Kuźnic (1014 m n.p.m.). Wykonaj potrzebne obliczenia i odpowiedz na poniższe pytania. *Obliczenia są obowiązkowe.*

Źródło: www.pkl.pl/kasprowy-wierch/koleje-i-trasy.html

a) Oblicz wysokość względną Kasprowego Wierchu. Odnieś się do dolnej stacji kolejki linowej.
Pamiętaj o prawidłowych jednostkach wysokości.
Miejsce na obliczenia:
.....
.....
.....
.....

b) Po wjeździe na szczyt można się spodziewać:
- **temperatury:** *wyższej / niższej*
- **ciśnienia:** *wyższego / niższego*

<u>(podkreśl właściwą odpowiedź)</u>

c) Kasprowy Wierch leży w piętrze *kosodrzewiny / hal*
<u>(podkreśl właściwą odpowiedź)</u>

d) Na Kasprowych Wierchu zanotowano temperaturę 3°C. Oblicz temperaturę powietrza w Kuźnicach.
Wynik zaokrąglij do pełnych stopni C.

Miejsce na obliczenia:

.....

.....

.....

Odp.: Temperatura w Kuźnicach wynosi .....

Zad. 8 (0 - 7 p.)

Ania analizowała zagadnienia ludnościowe naszego kontynentu. Znalazła między innymi poniższe informacje.

	Liczba ludności (mln os.)		**Średnia wieku (lata)**		**Udział osób w wieku poprodukcyjnym (%)**	
	2014	*2023*	*2000*	*2023*	*2014*	*2023*
Grecja	10,9	10,4	39	45	20,1	23,1
Niemcy	80,8	82,0	41	45	20,9	22,8
Polska	38,0	36,8	36	43	15	19,8
Węgry	9,8	9,6	39	43	17,2	20,8
Włochy	60,3	59,0	42	47	21,6	24,1

Źródło: https://ec.europa.eu/eurostat/data/database, https://www.populationof.net/pl

a) Na podstawie tych danych oraz własnej wiedzy sformułowała kilka zależności. Oceń ich prawdziwość. Wpisz znak X do właściwej komórki tabeli.

Zależności	**PRAWDA**	**FAŁSZ**
Ludzie w Europie żyją coraz dłużej.		
Przyrost naturalny jest niski lub ujemny.		
W rodzinie rodzi się przeważnie jedno lub dwoje dzieci.		
Maleje udział ludności w wieku poprodukcyjnym.		

b) Wskaż 3 skutki starzenia się społeczeństw europejskich.

1. .....

.....

2. .....

.....

3. .....

.....

Zad. 9 (0 - 3 p.)

Kraje Europy cechują się zróżnicowanym poziomem rozwoju rolnictwa. Na podstawie danych z tabeli wykonaj poniższe polecenia. Dane dotyczą 2021 i 2022 r.

Kraj	Plony zbóż w 2022 r. (t/ha)	Zużycie nawozów sztucznych ogółem (kg/ha)	Udój mleka od jednej krowy (kg/rok)
Holandia	9,13	152	9149
Dania	7,33	119	10097
Polska	4,95	119	7312
Rumunia	3,63	70	3362

Źródło: https://ec.europa.eu/eurostat/data/database, Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2023 GUS.

Wskaż <u>jeden</u> kraj o wysokiej wydajności w rolnictwie.

.....

Uzasadnij swój wybór podając dwa argumenty.

Argument 1. .....

.....

Argument 2. .....

.....

Zad. 10 (0 - 1 p.)

Poniższe informacje dotyczą zmian w zagospodarowaniu starych zagłębi surowcowych na przykładzie Nadrenii Północnej-Westfalii. Uszereguj je w ciąg przyczynowo-skutkowy.

A. Powstanie kopalni, hut i elektrociepłowni.
B. Odkrycie złóż węgla kamiennego i rud metali.
C. Rozwój sektora kreatywnego.
D. Budowa nowoczesnych zakładów produkcyjnych.
E. Zamykanie kopalń i hut ze względu na spadek opłacalności wydobycia i produkcji.
F. Rekultywacja terenów poprzemysłowych.

Wybierz dobre zestawienie i zaznacz je znakiem X.

1. B – A – E – F – D – C
2. B – A – F – E – C – D
3. A – B – E – D – F – C
4. A – B – D – F – E – C

Zad. 11 (0 - 3 p.)

Określ miejsce Polski w Europie i na świecie. Uzupełnij poniższą tabelę.

	Miejsce w Europie	Miejsce na świecie
Powierzchnia	9	.....
Ludność	…….	38
Produkcja węgla kamiennego	2	9
Zbiory żyta	.....	2

Źródło: Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2023 GUS.

Wartości do zastosowania w tabeli: 2, 5, 8, 12, 69, 92.

Zad. 12 (0 - 3 p.)

W tabeli znajdują się prawidłowe i fałszywe objaśnienia kilku pojęć. Wybierz właściwe objaśnienie do każdego pojęcia (z dwóch podanych) i wpisz przy nim X w kolumnie „Poprawne objaśnienie".

Nazwa	Opis	Poprawne objaśnienie
Pestycydy	to substancje mineralne używane w uprawie roślin w celu wzbogacenia gleby w składniki pokarmowe niezbędne dla rozwoju roślin	
	to środki chemiczne, które służą do ochrony roślin przed niepożądanymi organizmami	
Smog	powstaje na skutek wymieszania powietrza z zanieczyszczeniami powstającymi w wyniku działalności człowieka	
	to gęsta chmura rozbudowana pionowo, przypominająca olbrzymie kowadło lub grzyb	
Retencja	to przekształcenie naturalnego koryta rzecznego w celu m.in. umożliwienia żeglugi	
	to zdolność do gromadzenia wody oraz jej przetrzymywania	

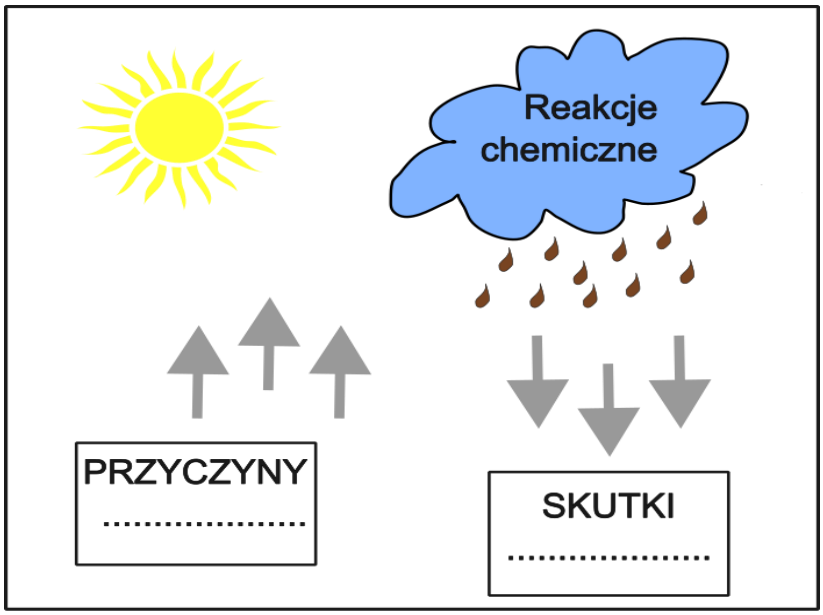
Zad. 13 (0 - 2 p.)

Tomek zaplanował wycieczkę z Rzeszowa do Paryża. Pomóż mu wybrać jeden dogodny środek lokomocji. Wskaż 2 argumenty za swoim wyborem.

Tomek powinien wybrać ....., ponieważ:

1. .....
   .....
2. .....
   .....

Zad. 14 (0 - 3 p.)

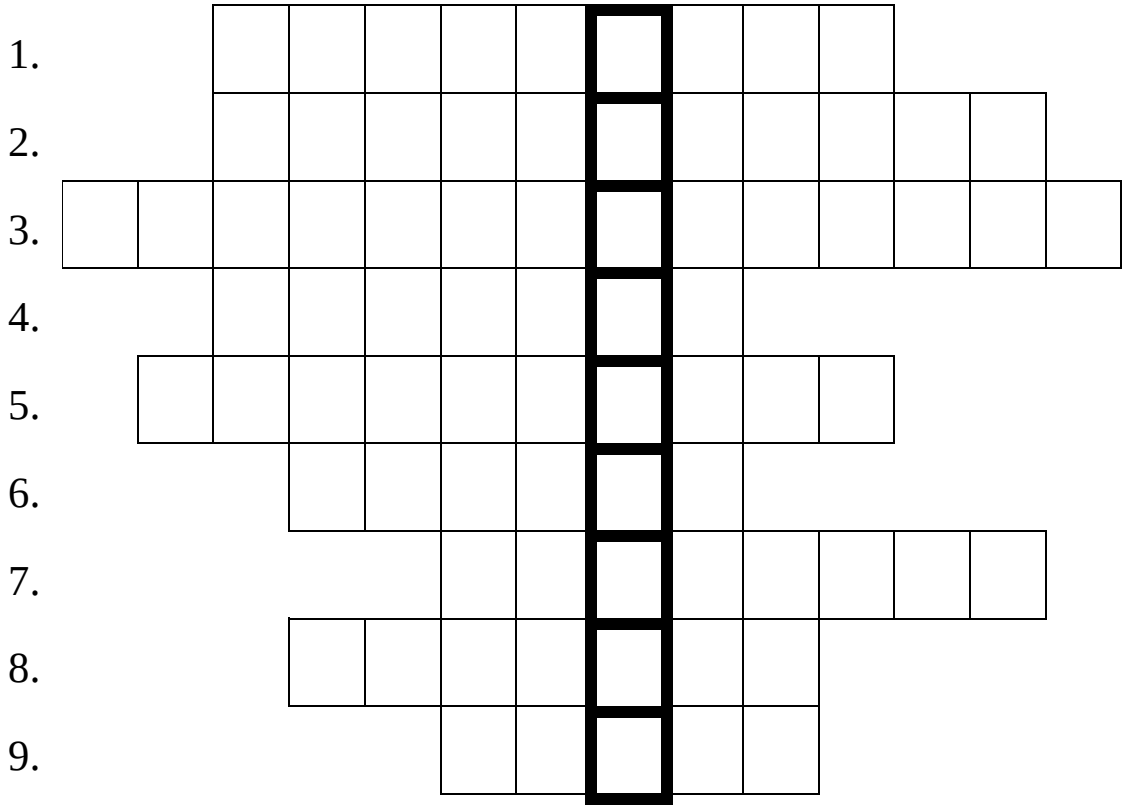

Kwaśne deszcze to opady atmosferyczne o odczynie kwaśnym. Zawierają kwasy wytworzone w reakcji wody z gazami, takimi jak: dwutlenek siarki, tlenki azotu, siarkowodór, dwutlenek węgla.

Wpisz w wyznaczone miejsca na rycinie oznaczenia literowe trzech przyczyn i trzech skutków tego zjawiska. Wybierz je spośród podanych poniżej.

a) emisja dwutlenku siarki i tlenków azotu przez gospodarstwa domowe
b) problem z urodzajnością gleb
c) emisja dwutlenku siarki i tlenków azotu przez zakłady przemysłowe
d) spaliny samochodowe
e) obumieranie drzew
f) niekorzystna zmiana składu chemicznego wody, śnięcie ryb

Zad. 15 (0 - 10 p.)

Rozwiąż krzyżówkę. Wskazane litery utworzą hasło. Z jakim krajem związana jest ta nazwa?

Rozwiązanie: ..... Kraj: .....

Znaczenia wyrazów:

1. Stolica Danii.
2. Elektrownia wykorzystująca ciepło pochodzące z wnętrza Ziemi.
3. Zamek w Bawarii z XIX w., inspiracja dla parków rozrywki Walta Disneya.
4. Z uprawy tej rośliny słynie Prowansja. Jej kwiaty służą m.in. do wyrobu perfum.
5. Malownicze jeziora krasowe w Chorwacji.
6. W tym francuskim mieście produkuje się samoloty marki Airbus.
7. Efektowny taniec wywodzący się z Hiszpanii.
8. W tym niemieckim mieście znajduje się jedna z najwyższych świątyń na świecie, z największym bijącym dzwonem – jest to dzwon św. Piotra.
9. Znana niemiecka firma przemysłu chemicznego z siedzibą w Leverkusen.

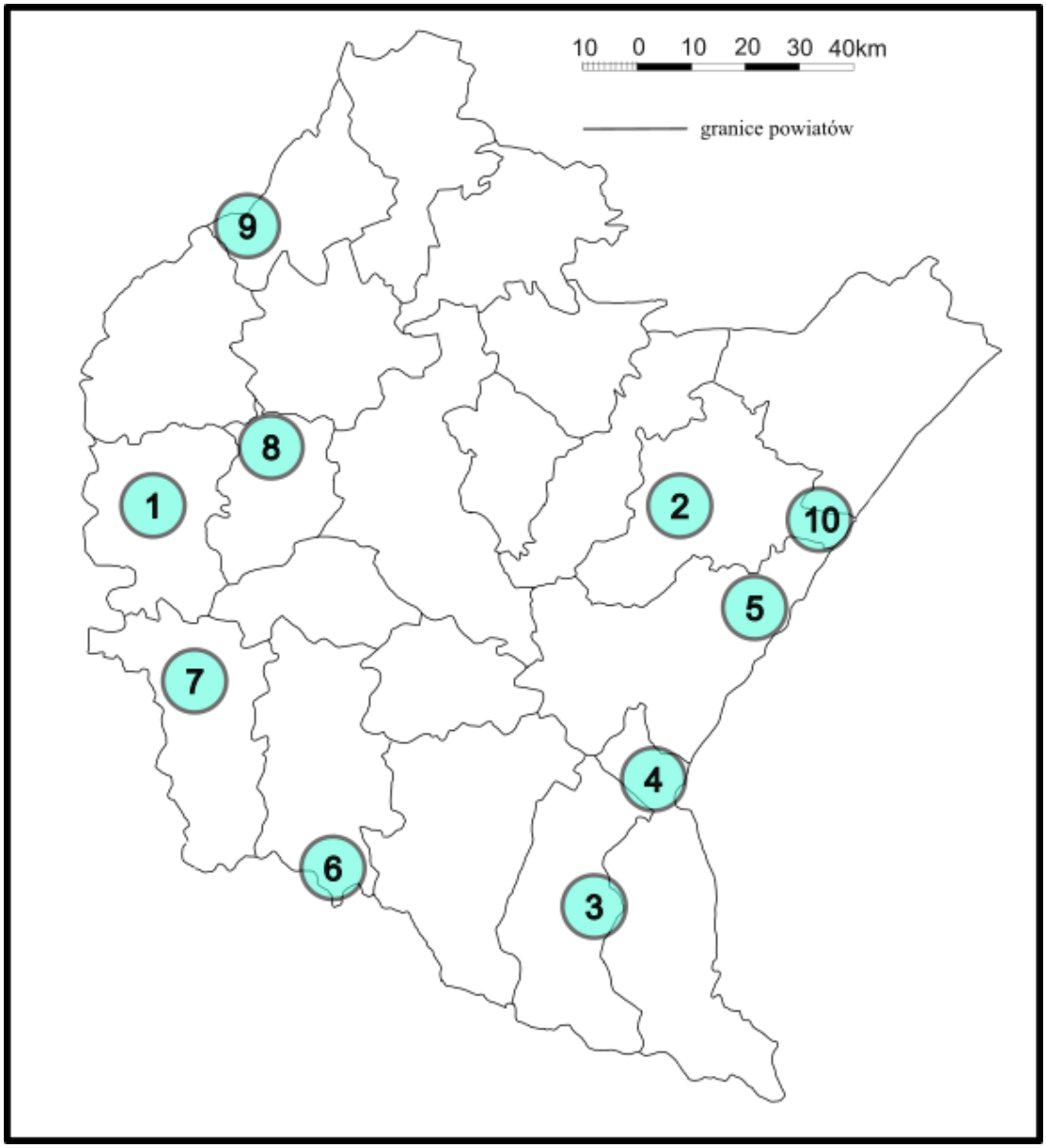
Zad. 16 (0 - 10 p.)

Oceń prawdziwość zdań. Wykorzystaj m.in. wiedzę z literatury dodatkowej. Wpisz znak X w odpowiedniej komórce tabeli.

Lp.	Zdanie	Ocena	
		Prawda	Fałsz
1.	Najstarszy uniwersytet Europy Wschodniej znajduje się w Wilnie.		
2.	Lubeka była europejską stolicą marcepanu.		
3.	Kowno zostało uznane przez UNESCO w 2015 r. za jedno ze światowych Miast Dizajnu.		
4.	Troki są zamieszkiwane m.in. przez Karaimów.		
5.	W jaskini Domica średnia temperatura nie przekracza 3°C.		
6.	Lubeka określana jest jako Miasto Dziesięciu Wież oraz jako Wenecja Północy.		
7.	Kibiny to duże pierogi faszerowane serem i ziemniakami.		
8.	Kowno to średniowieczna stolica państwa litewskiego z zamkiem na środku jeziora.		
9.	Grubość lodu w jaskini Dobszyńskiej siega 25 m.		
10.	W jaskini Domica można spotkać stalaktyty w formie cebuli oraz przepłynąć podziemną rzeką Styks.		

Zad. 17 (0 - 10 p.)

Na mapie województwa podkarpackiego oznaczono cyframi wybrane miejscowości. Uzupełnij tabelę. Dopasuj nazwę miejscowości do jej oznaczenia na mapie oraz do właściwego opisu.

Lp.	Opis	Nazwa	Oznaczenie na mapie
1.	Miejscowość leży na obszarze Parku Krajobrazowego Gór Słonnych. W pobliżu znajduje się znany hotel z własnym lądowiskiem. Trenowała tutaj piłkarska kadra Polski.		
2.	Miejscowość, w jej pobliżu znajduje się zbiornik retencyjny o największej pojemności w kraju.		
3.	Miejscowość, w której znajduje się m.in. fort XIII Twierdzy Przemyśl „San Rideau”. Znajduje się tu arboretum. Mieszkał tu malarz Piotr Michałowski.		

4.	Miejscowość nad rzeką Ropą. Znajduje się tu skansen archeologiczny Karpacka Troja.		
5.	Miejscowość w pobliżu Przeł. Dukielskiej, na terenie Jaśliskiego Parku Krajobrazowego. Znajduje się tutaj Skansen Kultury Łemkowskiej.		
6.	Miejscowość z późnorenesansowym zamkiem Leszczyńskich. Zbudowany został w latach 1591–1606 na fundamentach wcześniejszej twierdzy. Zwany jest „Małym Wawelem”.		
7.	Miejscowość ta odzyskała status uzdrowiska w 2022 r. Leczy się tutaj choroby reumatyczne.		
8.	Miejscowość położona na skrzyżowaniu ważnych szlaków handlowych. Znana z dużych jarmarków w XVI i XVII w. Należały one do największych w kraju.		
9.	Miejscowość wysiedlona w czasie II wojny. Na jej obszarze zbudowano olbrzymi poligon wojskowy V-2. Obecnie znajduje się tutaj Park Historyczny.		
10.	W miejscowości znajdują się dwie parafie pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny: rzymskokatolicka oraz greckokatolicka. Istniejąca tu cerkiew z 1615 r. została wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO W 2013 roku.		

Zad. 18 (0 - 3 p.)

Poniżej podano wybrane cechy związane z funkcjonowaniem elektrowni.

A. Zużywają duże ilości surowców nieodnawialnych.
B. Mają duże znaczenie w Islandii.
C. Emitują do atmosfery dużo zanieczyszczeń pyłowych.
D. Bardziej opłacalna jest budowa tych elektrowni w górach, niż na nizinach.
E. Ich istnienie znacząco przyczynia się do efektu cieplarnianego.
F. Na większości obszaru Polski występują korzystne warunki dla budowy tych elektrowni.

Dopasuj cechę charakterystyczną dla danej elektrowni do odpowiedniego rodzaju elektrowni. Wykonaj <u>tylko jedno</u> przyporządkowanie (obok nazwy rodzaju elektrowni wpisz właściwą literę, A – F).

Elektrownia wodna - .....

Elektrownia wiatrowa - .....

Elektrownia geotermalna - .....

Zad. 19 (0 - 5 p.)

Na podstawie danych z tabeli wykonaj potrzebne obliczenia oraz przyporządkowanie województwa. Dane dotyczą 2022 r. Wyniki wpisz do tabeli (w puste komórki).

Obliczenia są obowiązkowe.

Województwo	Powierzchnia (tys. km^2)	Liczba ludności (tys. os.)	Gęstość zaludnienia (os./km^2)	Liczba ludności wsi (tys. os.)	Wskaźnik urbanizacji (%)	Lesistość (%)
	17,8	2358	117	1391,2		38
	14,0	980	70	352,8	64	49
	12,3	4347		1043,3	76	32
	9,4	942	100	442,7	53	27

Źródło: Mały Rocznik Statystyczny Polski, GUS, 2023.

a) Oblicz średnią gęstość zaludnienia. *Wynik zaokrąglij do liczb całkowitych.*

Miejsce na obliczenia:

.....

.....

b) Oblicz wskaźnik urbanizacji. *Wynik zaokrąglij do liczb całkowitych.*

Miejsce na obliczenia:

.....

.....

.....

c) Dopasuj nazwę województwa do odpowiednich danych. Wybierz je spośród podanych wcześniej i wpisz do tabeli.

Województwa (do wyboru): śląskie, podkarpackie, lubuskie, opolskie.

Zad. 20 (0 - 3 p.)

Poniżej podano nazwy kilku miast. Wybierz spośród nich i wpisz nazwę jednego miasta, które:

a) nie leży w województwie podkarpackim - .....

b) jest uzdrowiskiem - .....

c) leży w województwie podkarpackim i nie jest siedzibą powiatu - .....

Miasta do wyboru: Muszyna, Pilzno, Sandomierz, Dynów, Jasło, Lubaczów

Uwaga: nazwy mogą się powtarzać.

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)